

AGH MA 90 LAT

Prekursorką Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie była utworzona w 1816 roku na terenie zaboru rosyjskiego Szkoła Akademiczno-Górnicza (Akademia Górnicza) w Kielcach. Inicjatorem powstania tej pierwszej w Polsce szkoły górniczej był Stanisław Staszic. Akademia istniała tam tylko do 1826 roku. Przeniesiona następnie do Warszawy nie podjęła działalności.

JERZY PRZYWARA

O utworzenie na terenach zaboru austriackiego uczelni technicznej kształcącej na potrzeby przemysłu węglowego zabiegano już w latach 60. XIX wieku. W 1869 roku Sejm podjął uchwałę o reorganizacji Instytutu Technicznego w Krakowie i utworzeniu przy nim wydziału górniczego. Rząd w Wiedniu stał jednak na stanowisku, że wystarczy, jeśli Polacy będą kształcić się na zagranicznych uczelniach (Leoben, Freiberg, Bańska Szczawnica, Petersburg). Postulat utworzenia polskiej uczelni powrócił podczas I Zjazdu Polskich Górników w 1906 roku oraz II Zjazdu Górników i Hutników Polskich w 1910 roku. Energetycznie zabiegali o nią środowiska naukowe i inżynierskie zarówno Krakowa, jak i Lwowa. 24 lutego 1912 roku, na wniosek Zjazdu, odbyło się w siedzibie Aka-

demii Umiejętności w Krakowie zebranie, na którym podjęto uchwałę o utworzeniu uczelni oraz wydano memoriał wskazujący to miasto jako siedzibę Akademii. Autorami dokumentu byli Adam Łukaszewski i Jan Zarański.

Równoległe polscy politycy usilnie zabiegali w Wiedniu o podjęcie wiążących decyzji w tej sprawie. Starania zostały uwieńczone sukcesem. 10 lipca 1912 roku Ministerstwo Robót Publicznych w Wiedniu powiadomiło Prezydium Miasta Krakowa o otwarciu Akademii Górniczej. Rok później powstał Komitet Organizacyjny Akademii, któremu przewodził prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego Józef Mrozwicz (mineralog, współinicjator utworzenia Państwowego Instytutu Geologicznego i jego pierwszy dyrektor). W skład komitetu weszli: Leopold Szefer – dyrektor Polskiej Szkoły Górniczej w Dąbrowie Cieszyńskiej i profesorowie

szkoły: Roman Rieger, Antoni Schmitzek i Jan Zarański. Władze miasta przekazały na rzecz przyszłej szkoły działkę przy późniejszej alei Mickiewicza i 200 tys. koron na budowę gmachu. Dużą w tym była zasługa prezydenta Krakowa Juliusza Leo. 31 maja 1913 roku cesarz Austrii Franciszek Józef zatwierdził powstanie Akademii, powołano nawet sześć pierwszych katedr. Dalsze plany pokrzyżował jednak wybuch I wojny światowej.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości komitet wznowił działalność. 8 kwietnia 1919 roku uchwałą Rady Ministrów powołano do życia Akademię Górniczą w Krakowie. We wrześniu nowej uczelni przydzielono budynek szkoły powszechnej przy ul. Loretańskiej 18. W październiku odbyły się egzaminy wstępne z matematyki i fizyki, 10 października rozpoczęły się wykłady, a 20 października uroczystego otwarcia Akademii (w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego) dokonał marszałek Józef Piłsudski. Na początku szkoła liczyła 80 studentów (była wśród nich jedna kobieta) i miała tylko Wydział Górniczy. Dopiero dwa lata później utworzono Wydział Hutniczy. Zajęcia odbywały się przy ul. Loretańskiej (tam był także rektorat) oraz w po-

UROCZYSTOŚCI NA WGGiŚ

Oprócz ogólnouczelnianych obchodów 90-lecia AGH każdy z wydziałów zaplanował własne uroczystości. Wydział Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska zorganizował z tej okazji m.in. dwie konferencje, wystawę i warsztaty (28-30 maja).

Jubileusz wydziałowy otworzył dziekan prof. Marian Mazur, który przedstawił historię i dokonania naukowe pracowników. Wiceprezydent Krakowa dr Kazimierz Bujakowski podkreślił wieloletnią współpracę wydziału z administracją miejską i samorządową, a prof. Bogdan Ney, członek rzeczywisty PAN, przybliżył zmiany planowane w szkolnictwie wyższym.

Pierwsza z konferencji – „X Dni Miernictwa Górniczego i Ochrony Terenów Gór-

nicznych” zgromadziła ponad 90 uczestników reprezentujących przemysł wydobywczy oraz wyższe uczelnie i instytucje badawcze z całego kraju. W tym roku zaproponowano nową formułę imprezy polegającą na przeprowadzeniu 5 paneli dyskusyjnych (przed każdym z nich wygłaszano jedynie 2-3 referaty wprowadzające). Sesje dotyczyły m.in. kształcenia geodetów górniczych, roli miernictwa górniczego w procesie zarządzania złożem, wiarygodności

prognoz deformacji terenów górniczych oraz nowoczesnych technologii pomiarowych i problemów współczesnej kartografii górniczej.

W konferencji „Współczesne Technologie Geoinformacyjne” uczestniczyło ponad 100 osób. Zaprezentowano nowe możliwości w pozyskiwaniu, przetwarzaniu oraz wizualizacji danych przezstrzennych, m.in. pierwsze w kraju wyniki badań w zakresie interferometrii

naziemnej, a także wyniki ciągłej aktualizacji uogólnienia danych z bazy typu MRDB dla generowania map średnio- i drobnoskalowych. W dziedzinie fotogrametrii i teledetekcji omawiano m.in. automatyczną rekonstrukcję modeli 3D budynków, zastosowanie teorii falkowej w badaniu jakości fotometrycznej ortofotomapy, a także wykorzystanie algorytmów GIS do zadań fotogrametrii bliskiego zasięgu i skaniny laserowej. W sesji poświęconej geomatyce zaprezentowano zagadnienia wyrównywania sieci geodezyjnych, regulacje prawne w EGIB oraz tematykę szacowania nieruchomości.

FOT. AGH

mieszczeniach UJ. 15 czerwca 1923 roku położono kamień węgielny pod budowę przyszłego gmachu Akademii Górniczej. W uroczystości wziął udział prezydent RP Stanisław Wojciechowski. Budowa ciągnęła się aż do roku 1938. Finansowało ją miasto oraz kopalnie, które opodatkowały się na rzecz Akademii w wysokości 5-10 marek od tony wydobytego węgla. Warto wspomnieć, że charakterystyczne pomniki górników i hutników znajdujące się przed wejściem do Gmachu Głównego odsłonięto w 1935 roku, a w 1938 roku na szczycie budynku umieszczono figurę św. Barbary, patronki górników.

W czasie II wojny światowej działalność uczelni przesłała do podziemia. Z mienia szkoły zdołano uratować tylko część księgozbioru i przyrządów naukowych. W czasie akcji Sonderaktion Krakau (6 listopada 1939 r.) wśród 183 krakowskich uczonych aresztowanych i wywiezionych do obozu koncentracyjnego Sachsenhausen znalazło się 21 profeso-

rów i docentów Akademii. W gmachu szkoły najpierw zorganizowano szpital, a następnie siedzibę rządu Generalnej Guberni. W 1940 roku z inicjatywy rektora prof. Walerego Goetla utworzono na Krzemionkach Państwową Szkołę Techniczną Górniczo-Hutniczo-Mierniczą, w której prowadzono w czasie okupacji tajne nauczanie. Dzięki temu po wyzwoleniu – już 16 kwietnia 1945 roku – mogła się odbyć inauguracja roku akademickiego w gmachu przy alei Mickiewicza.

W lipcu 1949 roku uczelnię przemianowano na Akademię Górniczo-Hutniczą, a od 1969 roku jej patronem jest Stanisław Staszic. Rektorami szkoły byli wybitni uczeni, m.in. prof. Walery Goetel – geolog, który doprowadził do rozbudowy uczelni, utworzenia wydziałów Geologiczno-Mierniczego i Geologiczno-Pozukiwawczego; prof. Zygmunt Kowalczyk – specjali-

Konferencjom towarzyszyła wystawa nowoczesnego sprzętu i technologii pomiarowych. W budynku C-4 swoje produkty prezentowały firmy: DEPHOS, Geotronics Polska, IMS Polska, INS, Przedsiębiorstwo Miernictwa Górniczego oraz Instrumenty Geodezyjne T. Nadowski. W namiotach na zewnątrz budynku stoiska miały spółki Sejscom i TPI. Niektóre firmy zorganizowały także darmowe warsztaty dla uczestników konferencji.

Bardziej rozrywkowym punktem obchodów był mecz piłkarski rozegrany pomiędzy kadrą wydziału a drużyną studentów. Po zaciętych pojedynku puchar ufundowany przez dziekana zdobyła kadra, która pokonała rywali 10:8. W zwycięskiej drużynie

znaleźli się m.in.: prof. Konrad Eckes, prof. Beata Hejmanowska, dr Jacek Kudrys oraz autor tego artykułu.

Z kolei wieczorem na krakowskim Kazimierzu odbyło się „spotkanie po latach”. Było ono także okazją do rozłosowania wśród uczestników obchodów nagród ufundowanych przez sponsorów (od profesjonalnego oprogramowania po odbiornik GPS, albumy i pamiątkowe koszulki).

W obchodach 90-lecia na WGGiIS udział wzięli m.in. także: geodeta województwa małopolskiego Maciej Antosiewicz, profesorowie: Zbigniew Sitek, Józef Jachimski, Bogdan Dżegniuk, Mieczysław Milewski, Stanisław Knothe, Jerzy Kwiatek i Stanisław Latoś.

ŚŁAWOMIR MIKRUT

sta w zakresie geodezji górniczej, współorganizator Wydziału Geodezji Górniczej; prof. Witold Budryk – twórca oryginalnej polskiej szkoły inżynierów górniczych.

Samodzielny Wydział Geodezji Górniczej utworzono na AGH w 1951 roku w wyniku połączenia Oddziału Geodezyjnego Wydziału Inżynierii Wydziałów Politechnicznych i Oddziału Miernictwa Górniczego Wydziału Geologiczno-Mierniczego. Pierwszym jego dziekanem został prof. Tadeusz Kochmański. W 1990 r. nazwę zmieniono na Wydział Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska.

Do 1939 roku Akademia wypuściła blisko 800 inżynierów. W 1979 roku miała 5 tys. pracowników i kształciło się w niej 12 tys. studentów. Obecnie kadre AGH stanowi 2000 wykładowców (w tym 500 profesorów), a studiuje na niej 35 tys. osób. Uczelnia kształci na 15 wydziałach, 46 kierunkach i 180 specjalnościach oraz 90 kierunkach studiów podyplomowych. Jak się oblicza, w ciągu 90 lat wypuściła 150 tys. absolwentów.

Źródło:

- Biuletyn AGH 14/2009;
- „Dziewięć dekad w służbie nauki i przemysłu”, Wydawnictwo AGH, Kraków 2008;
- www.agh.edu.pl.

JUBILEUSZ UCZELNIANY NA AGH

Głównym punktem majowych uroczystości z okazji 90-lecia krakowskiej uczelni było posiedzenie Senatu, które odbyło się 29 maja w holu budynku A-0. Okolicznościowe przemówienie wygłosił rektor AGH prof. Antoni Tajduś. Zastąpieni pracownicy uczelni otrzymali Medale za Długoletnią Służbę przyznane przez prezydenta RP. Wykłady okolicznościowe wygłosili: Adam Dziewoński, profesor Uniwersytetu Harvarda, wybitny naukowiec zajmujący się badaniami trzęsień (absolwent AGH) i prof. Andrzej Gołaś, specjalista od metod numerycznych w akustyce. Z okazji jubileuszu na Placu Wolnica odbył się koncert zatytułowany „Piękny Kraków – piękny Kazimierz”, na który można było pojechać zabytkowym tramwajem. 30 maja na terenie AGH odsłonięto „Lokomotywę postępu” - odrestaurowaną 120-tonową lokomotywę z 1943 roku (inicjatywa uratowania tego zabytku techniki przed złomowaniem wyszła od studentów AGH). Z okazji jubileuszu zorganizowano także liczne turnieje, pokazy, wystawy, koncerty, zawody sportowe, a nawet plener rzeźbiarski.

20 października, w rocznicę otwarcia Akademii przez Józefa Piłsudskiego, w Auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego odbędzie się uroczysta sesja, po której pochód przejdzie na AGH. Tam odbędzie się m.in. posiedzenie Senatu i nadanie tytułów doktora honoris causa.

JP

FOT. JERZY PRZYWARA